ระบบยืม - คืนหนังสือห้องสมุด

Borrow and return library books

นางสาว สุธาสินี รอดมินทร์	รหัส	6806022610232
นางสาว ลักษิกา ผมพันธ์	รหัส	6806022610241
นางสาว ศิริลักษณ์ น้อยกรัส	รหัส	6806022610402
นางสาว ณัฏฐา สงวนศักดิ์	รหัส	6806022610429

โครงงานเล่มนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต
สาขาวิศวกรรมสารสนเทศและเครือข่าย ภาควิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ
คณะเทคโนโลยีการจัดการอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
ปีการศึกษา 2568

ลิทธิ์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

คำนำ

การจัดการโครงงาน "ระบบยืม – คืนหนังสือห้องสมุด" นี้เป็นส่วนหนึ่งของวิชา Computer Programming ของหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิศวกรรมสารสนเทศและเครือข่าย ภาควิชา เทคโนโลยีสารสนเทศ คณะเทคโนโลยีและการจัดการอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระ นครเหนือ เพื่อให้นักศึกษาได้นำความรู้ที่เรียนมาทั้งหมดมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาโปรแกรมที่สามารถทำงาน ได้จริงโดยเน้นการออกแบบและเขียนโปรแกรม ด้วยภาษา Python ซึ่งเป็นภาษาที่เรียนมาในวิชา Computer Programming โดยโครงงานนี้จะช่วยการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหาทางเทคนิค เพื่อเตรียมความพร้อมใน การประกอบอาชีพด้านวิศวกรรมสารสนเทศและเครือข่ายในอนาคต

คณะผู้จัดทำหวังว่า รายงานฉบับนี้จะเป็นประโยชน์กับผู้อ่าน หรือนักเขียน นักศึกษา ที่กำลังหาข้อมูล เรื่องนี้อยู่ หากมีข้อแนะนำหรือข้อผิดพลาดประการใด ผู้จัดทำขอน้อมรับไว้และขอ อภัยไว้ ณ ที่นี้ด้วย

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ๆ
สารบัญ(ต่อ)	P
สารบัญรูปภาพ	٩
สารบัญรูปภาพ(ต่อ)	จ
สารบัญรูปภาพ(ต่อ)	ฉ
สารบัญตาราง	প
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 วัตถุประสงค์ของโครงงาน	1
1.2 ขอบเขตของโครงงาน	1
1.3 ประโยชน์ที่ได้รับ	2
1.4 เครื่องมือที่คาดว่าจะต้องใช้	2
บทที่ 2 ระบบ – คืนหนังสือห้องสมุด	3
2.1 แฟ้มข้อมูลหนังสือ	3
2.2 แฟ้มข้อมูลสมาชิก	5
2.3 แฟ้มข้อมูลการคืน – คืน	6
2.4 ไฟล์ report.txt	7
บทที่ 3 การใช้งานระบบยืม – คืนหนงสือห้องหนังสือ	10
3.1 การใช้งานโปรแกรมเพิ่มข้อมูล	10
3.2 การใช้งานโปรแกรมลบ - แก้ไข	11
3.3 การใช้งานโปรแกรมแสดงข้อมูล	12
3.4 การใช้งานโปรแกรมการยืม – คืนหนังสือ	14

สารบัญ(ต่อ)

		หน้า
	3.5 กการใช้งานโปรแกรมลบข้อมูล	15
บทที่ 4	อธิบายการทำงานของ Code	16
	4.1 ฟังก์ชันไบนารี่พื้นฐานในการยืม – คืนหนังสือห้องสมุด	16
	4.2 ฟังก์ชันเมนูระบบยืม – คืนหนังสือห้องสมุด	16
	4.3 การประกาศตัวแปร	17
	4.4 ฟังก์ชันจัดการไฟล์ข้อมูลหลักของระบบห้องสมุด	18
	4.5 ฟังก์ชันย่อยของโปรแกรมการยืม - คืนหนังสือ	19
	4.6 ฟังก์ชันสำหรับการแก้ไขข้อมูลในระบบ	20
	4.7 ฟังก์ชันย่อยของโปรแกรมยืม - คืนหนังสือ	21
	4.8 ฟังก์ชันสำหรับการจัดการข้มูลสมาชิกของห้องสมุด	23
	4.9 ฟังก์ชันสำหรับแสดงรายชื่อสมาชิกทั้งหมด	24
	4.10 ขั้นตอนสุดท้ายของการยืม	25
	4.11 ฟังก์ชันสำหรับตรวจสอบสถานะการยืม – คืนทั้งหมด	26
	4.12 ฟังก์ชันที่ใช้สำหรับสร้างรายงานสรุป	28
	4.13 ฟังก์ชันสำหรับบันทึกประวัติการทำงานของระบบ	30
บทที่ 5	สรุปผลการดำเนินงานและข้อเสนอแนะ	33
	5.1 สรุปผลการดำเนินงาน	33
	5.2 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน	33
	5.3 ข้อเสนอแนะ	33
	5.4 สิ่งที่ผู้จัดทำได้รับในการพัฒนาโครงงาน	34

สารบัญรูปภาพ

รูปภาพที่ 2.4	7
รูปภาพที่ 3	10
	11
รูปภาพที่ 3.1	11
รูปภาพที่ 3.1.1	11
รูปภาพที่ 3.2	11
รูปภาพที่ 3.2.1	12
รูปภาพที่ 3.2.2	12
รูปภาพที่ 3.3	13
รูปภาพที่ 3.3.1	13
รูปภาพที่ 3.3.2	13
รูปภาพที่ 3.3.3	14
รูปภาพที่ 3.4	14
รูปภาพที่ 3.4.1	14
รูปภาพที่ 3.5	15
รูปภาพ 4-1	16
รูปภาพที่ 4-1-1	16
รูปภาพที่ 4-2	17
รูปที่ 4-3	17
รูปที่ 4-4	18
รูปที่ 4-5	20
รูปที่ 4-6	21
รูปที่ 4-7	22
รูปที่ 4-8	24
รูปที่ 4-8	24
รูปที่ 4-9	25
รูปที่ 4-10	26
รูปที่ 4-10	26
รูปที่ 4-10	26
รูปที่ 4-11	27
รูปที่ 4-11	27

สารบัญรูปภาพ(ต่อ)

รูปภาพที่	หน้า
รูปภาพที่ 4-11	27
รูปภาพที่ 4-11-1	27
รูปภาพที่ 4-11-2	27
รูปภาพที่ 4-12	29
รูปภาพที่ 4-12-1	29
รูปภาพที่ 4-12-2	29
รูปภาพที่ 4-12-3	29
รูปภาพที่ 4-12-4	30
รูปภาพที่ 4-12.1	31
รูปภาพที่ 4-12.2	31
รูปภาพที่ 4-12.3	31

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
ตารางที่ 2.1 แฟ้มข้อมูลหนังสือ	3
ตารางที่ 2.2 แฟ้มข้อมูลสมาชิก	5
ตางรางที่ 2.3 แฟ้มข้อมูลการยืม – คืน	6

บทที่ 1

บทนำ

1.1 วัตถุประสงค์ของโครงงาน

- 1.1.1 เพื่อพัฒนาระบบยืม คืนหนังสือห้องสมุดได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 1.1.2 เพื่อฝึกฝนทักษะการเขียนโปรแกรมด้วย Python
- 1.1.3 เพื่อเรียนรู้วิธีการจัดการข้อมูลและไฟล์
- 1.1.4 เพื่อเรียนรู้การทำงานร่วมกันเป็นทีม

1.2 ขอบเขตโครงงาน

- 1.2.1 ระบบยืม คืนหนังสือห้องสมุดมีฟังก์ชันพื้นฐานทั้งหมด 11 ฟังก์ชัน เช่น
  - 1. เพิ่มหนังสือ
  - 2. แก้ไขหนังสือ
  - 3. ดูข้อมูลหนังสือ
  - 4. ลบหนังสือ
  - 5. เพิ่มสมาชิก
  - 6. ลบสมาชิก
  - 7. แก้ไขสมาชิก
  - 8. แสดงสมาชิกทั้งหมด
  - 9. ยืมหนังสือ
  - 10. คืนหนังสือ
  - 11. แสดงผลข้อมูล
- 1.2.2 ระบบยืม คืนหนังสือห้องสมุดประกอบด้วย
  - 1. .json

1.2.3 ระบบยืม – คืนหนังสือห้องสมุดมีการจัดการจัดเก็บข้อมูลหนังสือไว้ใน text file ชื่อ report

ซึ่งมีรหัสหนังสือ ชื่อหนังสือ ชื่อผู้ยืม จำนวนหนังสือ รายการผู้ยืม สถานะการยืม จำนวนการยืมหนังสือ จำนวนหนังสือที่เหลือให้ยืม

1.2.4 ระบบยืม - คืนหนังสือห้องสมุดจะมีเมนูเพื่อให้ผู้ใช้สามารถเลือก ดำเนินการได้

1.3 ประโยชน์

- 1.3.1 พัฒนาระบบที่สามารถทำการยืม คืนหนังสือได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 1.3.2 พัฒนาทักษะการเขียนโปรแกรม
- 1.3.4 เรียนรู้การจัดการข้อมูลและไฟล์
- 1.3.5 เรียนรู้การทำงานร่วมกันเป็นทีม

1.4 เครื่องมือที่คาดว่าจะต้องใช้

- 1.4.1 โปรแกรม Visual Studio Code
- 1.4.2 Microsoft Office

บทที่ 2 ระบบยืม - คืนหนังสือห้องสมุด

2.1 แฟ้มข้อมูลหนังสือ

แฟ้มข้อมูลหนังสือประกอบด้วย 3 ฟิลด์หลัก ซึ่งแต่ละฟิลด์มีรายละเอียดและความสำคัญดังนี้

ฟิลด์	ชนิด	ขนาด	ตัวอย่าง	คำอธิบาย
Book_id	S	Variable	"1001"	รหัสประจำหนังสือ
				ใช้เป็น Primary
				Key
Name	S	Variable	"Python 101"	ชื่อหนังสือ
available	B (boolean)	1	True/false	สถานะหนังสือ
				(true = พร้อม
				ให้ยืม, false = ถูก
				ยืมแล้ว)

ตารางที่ 2.1 แฟ้มข้อมูลหนังสือ

2.1.1 book_id รหัสหนังสือ

Book_id เป็นรหัสหนังสือที่ใช้ในการระบุหนังสือแต่ละเล่มอย่างชัดเจนและไม่ซ้ำกัน ฟิลด์นี้ถูกสร้างขึ้นโดยระบบในรูปแบบของตัวเลข (integer) เช่น 1001, 1002, 1003 เป็นต้น การมี รหัสหนังสือที่เป็นเอกลักษณ์นี้เป็นสิ่งจำเป็นเพื่อหลีกเลี่ยงความสับสนระหว่างหนังสือหลายเล่ม และ ช่วยให้สามารถค้นหาและเรียกดูข้อมูลของหนังสือได้อย่างแม่นยำและรวดเร็ว โดยเฉพาะในกรณีที่มี หนังสือจำนวนมาก

2.1.2 Name ชื่อหนังสือ

Name คือ ชื่อเต็มของหนังสือแต่ละเล่ม ซึ่งฟิลด์นี้จะแสดงข้อมูลชื่อหนังสือแต่ละเล่มของ ห้องสมุด ฟิลด์นี้เป็นประเภทข้อมูลข้อความ (string) ตัวอย่างเช่น " PATRIOT " หรือ " COMPUTER SYSTEMS " การมีชื่อหนังสือในระบบมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะใช้ในการเรียกดูข้อมูล ตรวจสอบ การยืม –คืนและทำการแก้ไขข้อมูลต่างๆ หนังสือแต่ละเล่มจะมีชื่อตามที่ระบุในการลงทะเบียน และ ระบบจะใช้ชื่อดังกล่าวในการค้นหาและแสดงผลข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับหนังสือเล่มนั้น

2.1.3 available สถานะ

available คือ สถานะหนังสือเล่มนั้นๆ ซึ่งฟิลด์นี้จะแสดงข้อมูลสถานะของหนังสือแต่ละเล่ม ฟิลด์นี้เป็นประเภทข้อมูลตัวเลขจำนวนเต็ม (integer) เช่น 1 = Active (ใช้งานอยู่/ยังมีในระบบ) หรือ 0 = Deleted (ถูกลบ/ไม่ใช้งานแล้ว) การมีสถานะของหนังสือในระบบมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะ ใช้ในการดูสถานะของหนังสือแต่ละเล่ม และทำการแก้ไขข้อมูลต่างๆ หนังสือแต่ละเล่มจะมีสถานะ ตามที่ระบุในการใช้งานอยู่ หรือการถูกลบ และ ระบบจะใช้สถานะดังกล่าวในการแสดงผลข้อมูลที่ เกี่ยวข้องกับหนังสือเล่มนั้น

2.2 แฟ้มข้อมูลสมาชิก

แฟ้มข้อมูลสมาชิกประกอบด้วย 3 ฟิลด์หลัก ซึ่งแต่ละฟิลด์มีรายละเอียดและความสำคัญดังนี้

ฟิลด์	ชนิด	ขนาด	ตัวอย่าง	คำอธิบาย
Member_id	S	Variable	"68060226104653"	รหัสสมาชิก/
				นักศึกษา ใช้เป็น
				Primary Key
Name	S	Variable	"Harry pottter"	ชื่อสมาชิก
phon	S	Variable	"0986754365"	เบอร์โทรศัพท์
				สมาชิก

ตารางที่ 2.2 แฟ้มข้อมูลสมาชิก

2.2.1 member id รหัสสมาชิก

member_id เป็นรหัสที่ใช้ระบุสมาชิกแต่ละคนในระบบ ฟิลด์นี้เป็นตัวเลขจำนวนเต็ม (integer) มีความเป็นเอกลักษณ์ไม่ซ้ำกัน เช่น 10001, 20015 การมีรหัสสมาชิกช่วยให้ระบบสามารถ จัดการข้อมูลสมาชิกจำนวนมากได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว

2.2.2 name ชื่อสมาชิก

name เป็นฟิลด์ข้อความ (string) ความยาวสูงสุด 50 ตัวอักษร ใช้เก็บชื่อ–นามสกุลของ
สมาชิก เช่น "สมชาย ใจดี", "John Smith" ฟิลด์นี้เป็นข้อมูลสำคัญเพื่อแสดงผลและยืนยันตัวตนของ
สมาชิก

2.2.3 phone เบอร์โทรสมาชิก

Phone เป็นเบอร์โทรศัพท์ที่ใช้ในการเพิ่มสามชิก ฟิลด์นี้เป็นตัวเลขจำนวนเต็มบวกมีจำนวน (10-15) ตัวขึ้นไป เช่น 0685647389,0598567578 การมีเบอร์โทรของสมาชิกสามารถติดต่อได้เมื่อมีการยืม - คืนเกิน กำหนด

2.3 แฟ้มข้อมูลการยืม - คืน

ฟิลด์	ชนิด	ขนาด	ตัวอย่าง	คำอธิบาย
Member_id	S	Variable	"6806022610384"	อ้างอิงไปยังตาราง
				Members.member_id
Book_ids	List[s]	variable	["1001,1002"]	รายการรหัสหนังสือที่ถูก
				ยืม (อ้างอิง
				Books.book_id)
Borrow_date	S(date)	10	"2025-10-05"	วันที่เริ่มยืม
Due_date	S(date)	10	"2025-10-19"	กำหนดวันครบกำหนด
				คืน (14 วันหลังยืม)
Return_date	S(date/none)	10	"2025-10-	วันที่คืนจริง(ถ้ายังไม่คืน =
			10"/null	null)
status	S	variable	"ยืมอยู่"/"คืนแล้ว"	สถานะการยืม

ตางรางที่ 2.3 แฟ้มข้อมูลการยืม - คืน

2.3.1 Member_id ใช้ระบุตัวตนผู้ยืม

Member_id ใช้ในการระบุตัวตนว่าใครเป็นคนยืมหนังสือนี้ไป

2.3.2 Book_ids รายการรหัสหนังสือที่ถูกยืม

book_ids เป็นรหัสหนังสือที่ใช้ในการระบุหนังสือแต่ละเล่มอย่างชัดเจนและไม่ซ้ำกัน ฟิลด์นี้ ถูกสร้างขึ้นโดยระบบในรูปแบบของตัวเลข (integer) เช่น 1001, 1002, 1003 เป็นต้น การมีรหัสหนังสือ ที่เป็นเอกลักษณ์นี้เป็นสิ่งจำเป็นเพื่อหลีกเลี่ยงความสับสนระหว่างหนังสือหลายเล่ม และช่วยให้ สามารถค้นหาและเรียกดูข้อมูลของหนังสือได้อย่างแม่นยำและรวดเร็ว

2.3.3 Borrow_date วันที่ยืม

เป็นฟิลด์ข้อความ (string ขนาด 10 ตัวอักษร) ใช้เก็บวันที่ยืมหนังสือในรูปแบบ YYYY-MM-DD เช่น 2025-09-30 ข้อมูลนี้ใช้ตรวจสอบว่าหนังสือถูกยืมไปตั้งแต่เมื่อใด

2.3.4 Due date วันที่คืน

เป็นฟิลด์ข้อความ (string ขนาด 10 ตัวอักษร) ใช้เก็บวันที่คืนหนังสือในรูปแบบ YYYY-MM-DD เช่น 2025-10-05 หากยังไม่ได้คืนค่าของฟิลด์นี้อาจเป็นค่าว่าง

2.3.5 Return_date วันที่คืนจริง

เป็นฟิลด์ข้อความ (string ขนาด 10 ตัวอักษร) ใช้เก็บวันที่ต้องคืนหนังสือในรูปแบบ YYYY-MM-

DD เช่น 2025-10-05 หากคืนก่อนกำหนดค่าของฟิลด์นี้อาจเป็นค่าของวันที่คืนวันนั้นๆ

2.3.6 status แสดงสถานะว่าหนังสือเล่มนี้ถูกยืมอยู่หรือไม่

เป็นฟิลด์จำนวนเต็ม (integer 4 bytes) ใช้บอกสถานะว่าหนังสือเล่มนั้นหลังเหตุการณ์ยังคง ถูกยืมอยู่หรือไม่ เช่น 1 = กำลังถูกยืม 0 = ว่าง/พร้อมให้ยืม ฟิลด์นี้มีประโยชน์ในการตรวจสอบสภาพ ล่าสุดของหนังสือโดยตรง

2.4 ไฟล์ report.txt

ไฟล์ report.txt ในระบบยืม - คืนหนังสือห้องสมุดของคุณประกอบด้วย 8 ฟิลด์หลัก ซึ่ง แต่ละ ฟิลด์มีรายละเอียดและความสำคัญดังนี้

รูปภาพที่ 2.4

2.4.1 header text ส่วนหัวรายงาน

เป็นฟิลด์ข้อความ ใช้เก็บข้อความส่วนหัวของรายงาน เช่น "Library Borrow System - Summary Report" ฟิลด์นี้แสดงชื่อหรือวัตถุประสงค์ของรายงานเพื่อให้ผู้ใช้เข้าใจว่า เป็นรายงานประเภทใด

2.4.2 enerated At วันที่และเวลาที่สร้างงาน (YYYY- MM-DD HH:MM)

เป็นฟิลด์ข้อความ ใช้เก็บวันและเวลาที่รายงานถูกสร้างขึ้นในรูปแบบ YYYY- MM-DD HH:MM เช่น "025-10-06 04:49:48" ฟิลด์นี้ช่วยในการติดตามและอ้างอิงไฟล์รายงานถูก สร้างเมื่อไหร่

2.4.3 App Version เวอร์ชันโปรแกรม เช่น "2.0"

เป็นฟิลด์ข้อความ ใช้เก็บหมายเลขเวอร์ชันของโปรแกรมที่สร้างรายงาน เช่น '1.0','2.1.5' ฟิลด์นี้มีประโยชน์ในการตรวจสอบว่าไฟล์รายงานถูกส้รางด้วยเวอร์ชันของระบบใด

2.4.4 Encoding การเข้สรหัสไฟล์

เป็นฟิลด์ข้อความ ใช้ระบุแบบการเข้ารหัสไฟล์ เช่น "UTF-8", 'ISP-8859-1'เพื่อให้การอ่านไฟล์รายงานถูกต้องตรงกับภาษาที่ใช้งาน

2.4.5 book_table_header หัวตาราง

book_table_header เป็นฟิลด์ข้อความ ใช้เก็บหัวตารางสำหรับแสดงข้องมูล หนังสือ เช่น "MemberID, Member Name, Phone Number, Book Name, Borrow Date, Due Date, Return Date, Status" เพื่อกำหนดโครงสร้างของตารางในส่วนรายงาน

2.4.6 book_recode ข้อมูลตาราง

เป็นฟิลด์ข้อความ ใช้เก็บข้อมูลหนังสือแต่ละเล่มในรูปแบบความยาวคงที่ เช่น รหัส นักศึกษา, ชื่อ, เบอร์โทร, ชื่อหนังสือ, วันที่ยืม, วันที่คืน, วันที่คืนจริง และสถานะ

2.4.7 Summary สรุปข้อมูล

เป็นฟิลด์ข้อความ ใช้เก็บข้อมูลสรุปของระบบ เช่น Total = จำนวนหนังสือทั้งหมด
Active = หนังสือที่ใช้งานอยู่ Deleted = หนังสือที่ถูกลบ Borrow = หนังสือที่ถูกยืม Available
= หนังสือที่ว่าง ช่วยให้ผู้ใช้เห็นภาพรวมของฐานข้อมูลหนังสือได้อย่างรวดเร็ว

2.4.8 Borrow Statistics สถิติการยืม

เป็นฟิลด์ข้อความ ใช้เก็บข้อมูลสถิติการยืมเช่น Most Borrowed Book = หนังสือ ที่ถูกยืมมากที่สุด, Currently Borrowed = จำนวนหนังสือที่กำลังถูกยืม, Active Members = จำนวนสมาชิกที่มีการยืมอยู่ในปัจจุบัน ฟิลด์นี้มีประโยชน์ต่อการวิเคราะห์พฤติกรรมการใช้งานของ สมาชิกและการวางแผนจัดการหนังสือ

บทที่ 3

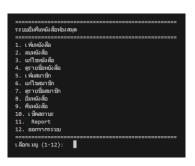
การใช้งานระบบยืม - คืนหนังสือห้องสมุด

โปรแกรมการยืม – คืนหนังสือห้องสมุดคือการช่วยการยืม – คืนหนังสือให้สะดวกและง่ายขึ้นและยัง ช่วยจัดประเภทของหนังสือให้ดูง่ายขึ้นโดยการช่วยทำรายงานไปเก็บไว้ยังไฟล์ text

โปรแกรมการยืม – คืนหนังสือห้องสมุดประกอบไปด้วย การเพิ่มข้อมูล การเก็บข้อมูล Member Id, Member name, Phone name, Book name, borrow date, Due date, Return date, status แสดง ข้อมูลหนังสือทั้งหมด ในโปรแกรมค้นหาข้อมูลโดยใช้ Book ID และ Title ในการค้นหาอัพเดทข้อมูลสามารถ เปลี่ยนแปลงข้อมูลได้ แต่ถ้าไม่ต้องการแก้ไขข้อมูลบางส่วนสามารถกด Enter เพื่อข้ามการเปลี่ยนแปลงใน ข้อมูลนั้นๆ ได้เลยลบข้อมูลโดยการใช้เลข Book ID เพื่อลบข้อมูลทั้งหมดของเลข Book ID นั้น สร้างรายงาน เพื่อทำสรุป

การยืม – คืนหนังสือที่มีข้อมูลทั้งหมดในโปรแกรมจบการทำงานของโปรแกรม

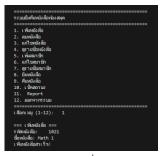
สำหรับผู้ใช้งานโปรแกรม

รูปภาพที่ 3

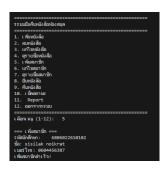
3.1 การใช้งานโปรแกรมเพิ่มข้อมูล

- 3.1.1 กรอกหมายเลข 1 ภายในกรอบสีแดงเพื่อเรียกฟังก์ชัน "เพิ่มหนังสือ" ประกอบไปด้วย Book ID, Book name
- 3.1.2 เมื่อกดเลือกหมายเลข 1 แล้วจะมีให้กรอกBook ID, Book name พอพิมพ์เสร็จจะขึ้นว่าเพิ่ม หนังสือสำเร็จ

รูปภาพที่ 3.1

- 3.1.3 กรอกหมายเลข 5 ภายในกรอบสีแดงเพื่อเรียกฟังก์ชัน "เพิ่มสมาชิก" ประกอบไปด้วย Members ID,Book ID ที่จะยืม
- 3.1.4 เมื่อกดเลือกหมายเลข 5 แล้วจะมีให้กรอก Members ID และ Book ID ที่จะยืม และยืม หนังสือได้มากสุด 3 เล่ม พอพิมพ์เสร็จจะขึ้นว่าสเพิ่มหนังสือสำเร็จ

รูปภาพที่ 3.1.1

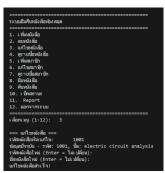
3.2 การใช้งานโปรแกรมลบ - แก้ไข

- 3.2.1 กรอกหมายเลข 2 ภายในกรอบสีแดงเพื่อเรียกฟังก์ชัน "ลบหนังสือ" ประกอบไปด้วย Book ID
- 3.2.2 เมื่อกรอกหมายเลข 2 แล้วจะมีให้กรอก Book ID ที่ต้องการจะลบ พอลบเสร็จจะขึ้นว่าลบ หนังสือสำเร็จ

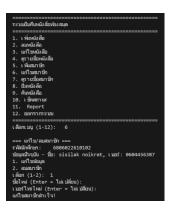
รูปภาพที่ 3.2

3.2.3 กรอกหมายเลข 3 ภายในกรอบสีแดงเพื่อเรียกฟังก์ชัน "แก้ไขหนังสือ" ประกอบไปด้วย แก้ไข ชื่อหนังสือ, แก้ไขรหัสหนังสือ 3.2.4 เมื่อกรอกหมายเลข 3 แล้วจะมีให้กรอกรหัสหนังสือที่จะแก้ไขพอพิมพ์เสร็จจะให้ใส่รหัสหนังสือ ใหม่ ถ้าไม่เปลี่ยนใหม่ให้กด Enter และให้กรอกชื่อหนังสือใหม่ถ่าไม่เปลี่ยนใหม่ให้กด Enter พอพิมพ์เสร็จจะ ขึ้นว่า แก้ไขหนังสือสำเร็จ

รูปภาพที่ 3.2.1

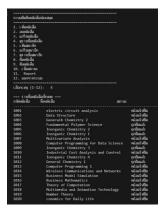
- 3.2.5 กรอกหมายเลข 6 ภายในกรอบสีแดงเพื่อเรียกฟังก์ชัน "แก้ไขสมาชิก" ประกอบไปด้วย รหัสนักศึกษา ,แก้ไขข้อมูล ,ลบข้อมูล
- 3.2.6 เมื่อกรอกหมายหมายเลข 6 แล้วจะมีให้กรอกรหัสนักศึกษา พอกรอกเสร็จจะมีให้เลือกว่าจะลบ สมาชิกหรือจะแก้ไขสมาชิก ถ้าเลือกแก้ไขสมาชิกจะมีให้พิมพ์ชื่อ เบอร์โทร ถ้าไม่เปลี่ยนให้กด Enter

รูปภาพที่ 3.2.2

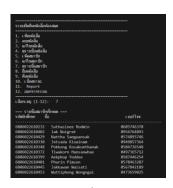
3.3 การใช้งานโปรแกรมแสดงข้อมูล

3.3.1 กรอกหมายเลข 4 ภายในกรอบสีแดงเพื่อเรียกฟังก์ชัน "ดูรายชื่อหนังสือ" เมื่อกรอกหมายเลข 4 ก็จะมีข้อมูลของหนังสือที่เคยเพิ่มไว้ข้างต้น

รูปภาพที่ 3.3

3.3.2 กรอกหมายเลข 7 ภายในกรอบสีแดงเพื่อเรียกฟังก์ชัน "ดูรายชื่อสมาชิก" เมื่อกรอกหมายเลข 7 ก็จะแสดงข้อมูลสมาชิกที่เพิ่มไว้ข้างต้น

รูปภาพที่ 3.3.1

3.3.3 กรอกหมายเลข 10 ภายในกรอบสีแดงเพื่อเรียกใช้ฟังก์ชัน "เช็คสถานะ" เมื่อกรอกหมายเลข 10 ก็จะแสดงข้อมูลของสถานะการยืม – คืนของหนังสือทั้งหมด

รูปภาพที่ 3.3.2

3.3.4 กรอกหมายเลข 11 ภายในกรอบสีแดงเพื่อเรียกใช้ฟังก์ชัน "Report" เมื่อกรอกหมายเลข 11 ก็จะแสดง ข้อมูลทั้งหมด เช่น ชื่อ เบอร์โทร ชื่อหนังสือ วันที่ยืม วันที่คืนและวันที่คืนจริง

รูปภาพที่ 3.3.3

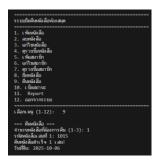
3.4 การใช้งานโปรแกรมการยืม - คืนหนังสือ

- 3.4.1 กรอกหมายเลข 8 ภายในกรอบสีแดงเพื่อเรียกใช้ฟังก์ชัน "ยืมหนังสือ" ประกอบไปด้วย รหัส นักศึกษา รหัสหนังสือ จำนวนเล่ม
- 3.4.2 เมื่อกรอกหมายเลข 8 แล้วจะมีให้กรอกรหัสนักศึกษา จำนวนที่ต้องการยืมใ ห้ยืมได้สูงสุด 3 เล่ม พอกรอกจำนวนที่ต้องการได้แล้วสามารถกรอกรหัสหนังสือที่ต้องการยืมได้เลย พอพิมพ์เสร็จจะขึ้นว่า ยืม หนังสือสำเร็จ

รูปภาพที่ 3.4

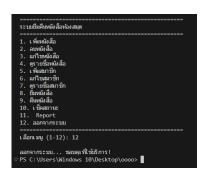
- 3.4.3 กรอกหมายเลข 9 ภายในกรอบสีแดงเพื่อเรียกฟังก์ชัน "คืนหนังสือ" ประกอบไปด้วย จำนวนที่ ต้องการจะคืน, รหัสหนังสือ
- 3.4.4 เมื่อกรอกหมายเลข 9 แล้วจะมีให้กรอกจำนวนหนังสือที่การจะคืน จากนั้นให้กรอกรหัสหนังสือ ที่ต้องการจะคืน เมื่อพิมพ์เสร็จจะขึ้นว่า คืนหนังสือสำเร็จ

รูปภาพที่ 3.4.1

3.5 การใช้งานโปรแกรมออกจากระบบ

3.5.1 กรอกหมายเลข 12 ภายในกรอบสีแดงเพื่อเรียกใช้ฟังก์ชัน "ออกจากระบบ" เมื่อกรอก หมายเลข 12 ก็จะขึ้น ออกจากระบบ ขอบคุณที่ใช้บริการ

รูปภาพที่ 3.5

บทที่ 4

อธิบายการทำงานของ Code

4.1 ฟังก์ชันไบนารี่พื้นฐานในระบบยืม - คืนหนังสือห้องสมุด

4.1.1 import json คือคำสั่งในภาษา Python ที่ใช้สำหรับนำเข้า (import) โมดูล json ซึ่งเป็นโมดูล มาตรฐานของ Python สำหรับการจัดการข้อมูลในรูปแบบ JSON (JavaScript Object Notation)

หน้าที่ของ <u>ison</u> module:

- แปลงข้อมูล Python (dict, list ฯลฯ) ให้เป็นข้อความ JSON (json.dump, json.dumps)
- แปลงข้อความ JSON ให้เป็นข้อมูล Python (json.load, json.loads)

import json

รูปภาพ 4-1

4.1.2 import os คือการนำเข้า (import) โมดูล os ของ Python ซึ่งเป็นโมดูลมาตรฐานสำหรับ ทำงานกับระบบปฏิบัติการ (Operating System)

หน้าที่ของ os module:

- ใช้จัดการไฟล์และโฟลเดอร์ เช่น ตรวจสอบว่าไฟล์มีอยู่หรือไม่ (os.path.exists)
- ใช้สำหรับเข้าถึงฟังก์ชันของระบบปฏิบัติการ เช่น การลบไฟล์, เปลี่ยนชื่อไฟล์, อ่าน path ฯลฯ

รูปภาพที่ 4-1-1

4.2 ฟังก์ชันเมนูระบบยืม - คืนหนังสือห้องสมุด

- 4.1.3 from datetime import datetime, timedelta คือคำสั่ง **import** ในภาษา Python ใช้เพื่อดึง **class** สองตัวจากโมดูลมาตรฐาน datetime ได้แก่
  - datetime $\rightarrow$ สำหรับสร้างและจัดการวัน-เวลา (date & time)
  - timedelta → สำหรับคำนวณช่วงเวลาหรือความต่างระหว่างวัน–เวลา
     ทำหน้าที่ กำหนดวันยืม , วันครบกำหนดคืน , วันคืนจริงและเวลาที่สร้างรายงาน

from datetime import datetime, timedelta

รูปภาพที่ 4-2

4.3 การปะกาศตัวแปร

4.3.1 เป็น การประกาศตัวแปรค่าคงที่ (constant variables) ในภาษา Python ใช้เก็บชื่อไฟล์ที่โปรแกรมจะใช้งานบ่อย ๆ เพื่อไม่ต้องเขียนซ้ำหลายครั้งในโค้ด

ทำหน้าที่อะไรในไฟล์ระบบห้องสมุด

ในไฟล์โปรแกรมที่คุณส่งมา ตัวแปรทั้งสองนี้มีบทบาทดังนี้

- 1. DATA_FILE = "library_data.json"
  - o ใช้เป็นไฟล์หลักในการเก็บข้อมูลของระบบ เช่น รายการหนังสือ (books), สมาชิก (members), และธุรกรรมการยืม–คืน (borrows)
  - ฟังก์ชันที่เกี่ยวข้อง:
    - load_data() $\rightarrow$ โหลดข้อมูลจากไฟล์นี้
    - save_data(data) → บันทึกข้อมูลกลับลงไฟล์นี้

ทำหน้าที่เสมือน ฐานข้อมูลขนาดเล็ก ของระบบ

2. REPORT_FILE = 'report.txt'

- o ใช้เป็นไฟล์สำหรับบันทึกรายงานสรุป (Report) ที่สร้างจากฟังก์ชัน build report text(data)
- รายงานนี้จะเก็บข้อมูล เช่น รายชื่อหนังสือ, สถานะการยืม, จำนวนที่ถูกยืม, หนังสือที่ถูกยืม
   บ่อยที่สุด ฯลฯ
- o เมื่อผู้ใช้เลือกเมนู Report (เมนูที่ 11) โปรแกรมจะเขียนข้อมูลลงไฟล์นี้

ทำหน้าที่เป็น ไฟล์รายงานผลการทำงานของระบบ

4.4 ฟังก์ชันจัดการไฟล์ข้อมูลหลักของระบบห้องสมุด

คืออะไร

- เป็น ฟังก์ชันจัดการไฟล์ข้อมูลหลักของระบบห้องสมุด
- ใช้สำหรับ อ่าน (load) และ เขียน (save) ข้อมูลลงไฟล์ JSON (library data.json)

ทำหน้าที่อะไรในไฟล์ระบบห้องสมุด

1. load_data()

- ตรวจสอบว่ามีไฟล์ library_data.json อยู่หรือไม่
- ถ้ามี ightarrow เปิดไฟล์, อ่านข้อมูล JSON, แปลงเป็น dictionary ของ Python แล้วส่งกลับ
- ถ้าไม่มีไฟล์ $\longrightarrow$ คืนค่าโครงสร้างว่าง { "books": {}, "members": {}, "borrows": [] }
- ทำหน้าที่เป็น ตัวโหลดฐานข้อมูล ของระบบ

2. save_data(data)

- รับข้อมูล data (dictionary ที่เก็บ books, members, borrows)
- เปิดไฟล์ library_data.json ในโหมดเขียน ('w')
- แปลงข้อมูลเป็น JSON แล้วบันทึกลงไฟล์ โดยจัดรูปแบบให้อ่านง่าย (indent=2) และรองรับ ภาษาไทย (ensure ascii=False)
- ทำหน้าที่เป็น ตัวบันทึกฐานข้อมูล ของระบบ

```
def load_data():
"""โหลดข้อมูลจากไฟส์"""
if os.path.exists(DATA_FILE):
with open(DATA_FILE, 'r', encoding='utf-8') as f:
return json.load(f)
return ("books": {}, "members": {}, "borrows": []}

def save_data(data):
"""บันทักข้อมูลลงไฟส์"""
with open(DATA_FILE, 'w', encoding='utf-8') as f:
json.dump(data, f, ensure_ascii=False, indent=2)
```

รูปภาพที่ 4-4

4.5 ฟังก์ชันย่อยของโปรแกรมการยืม - คืนหนังสือ

คืออะไร

- เป็น ฟังก์ชันย่อย (functions) ของโปรแกรมระบบยืม-คืนหนังสือ
- ใช้สำหรับ จัดการข้อมูลหนังสือ ในฐานข้อมูล (ซึ่งเก็บในไฟล์ library_data.json)

ทำหน้าที่อะไร

1. add_book(data)

- แสดงข้อความให้ผู้ใช้กรอกรหัสหนังสือ (book_id) และชื่อหนังสือ (book_name)
- ตรวจสอบว่า รหัสหนังสือซ้ำหรือไม่
  - $\circ$ ถ้าซ้ำ $\longrightarrow$ แจ้งเตือนและหยุดการทำงาน
  - o ถ้าไม่ซ้ำ → เพิ่มหนังสือใหม่เข้าไปใน data["books"] โดยกำหนดค่าเริ่มต้น available =
    True (พร้อมให้ยืม)
- เรียก save_data(data) เพื่อบันทึกข้อมูลลงไฟล์ JSON
- แสดงข้อความยืนยันว่าเพิ่มหนังสือสำเร็จ

สรุป: ใช้สำหรับเพิ่มหนังสือใหม่เข้าสู่ระบบ

2. delete_book(data)

- แสดงข้อความให้ผู้ใช้กรอกรหัสหนังสือที่ต้องการลบ
- ตรวจสอบว่า รหัสหนังสือมีอยู่จริงหรือไม่
  - 🔾 ถ้าไม่พบ → แจ้งเตือนและหยุดการทำงาน
- ตรวจสอบว่า หนังสือเล่มนั้นกำลังถูกยืมอยู่หรือไม่
  - o ถ้ากำลังถูกยืม (status == "ยืมอยู่") -> ไม่อนุญาตให้ลบ
- ถ้าไม่มีปัญหา $\longrightarrow$ ลบหนังสือออกจาก data["books"]
- เรียก save_data(data) เพื่อบันทึกข้อมูลใหม่
- แสดงข้อความยืนยันว่าลบหนังสือสำเร็จ

สรุป: ใช้สำหรับลบหนังสือออกจากระบบ แต่จะป้องกันไม่ให้ลบหนังสือที่ยังถูกยืมอยู่

รูปภาพที่ 4-5

4.6 ฟังก์ชันสำหรับการแก้ไขข้อมูลหนังสือในระบบ

คืออะไร

- เป็น ฟังก์ชันสำหรับแก้ไขข้อมูลหนังสือ ในระบบ
- เขียนขึ้นเพื่อให้ผู้ใช้สามารถเปลี่ยน รหัสหนังสือ (book_id) หรือ ชื่อหนังสือ (name) ได้
- มีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล และอัปเดตความสัมพันธ์กับข้อมูลการยืม (borrows) ด้วย

ทำหน้าที่อะไร

- 1. รับรหัสหนังสือเดิม (old_id)
  - o ถ้าไม่พบรหัสนี้ใน data["books"] o แจ้งว่าไม่พบหนังสือและหยุดทำงาน
- 2. แสดงข้อมูลปัจจุบันของหนังสือ
  - เช่น รหัสและชื่อเดิม เพื่อให้ผู้ใช้ตรวจสอบก่อนแก้ไข
- 3. รับค่ารหัสใหม่ (new_id) และชื่อใหม่ (new_name)
  - o ถ้า new_id ไม่ว่างและไม่ตรงกับ old_id ightarrow ตรวจสอบว่ามีรหัสซ้ำหรือไม่
    - ถ้าซ้ำ → แจ้งเตือนและหยุดทำงาน
    - ถ้าไม่ซ้ำ ightarrow ย้ายข้อมูลจาก old_id ไปยัง new_id และลบ old_id ออก

4. อัปเดตข้อมูลในธุรกรรมการยืม (data["borrows"])

- o ถ้ามีการเปลี่ยนรหัสหนังสือ ระบบจะค้นหา old_id ใน borrow["book_ids"] แล้วแทนที่ ด้วย new_id
- เพื่อป้องกันไม่ให้ข้อมูลการยืมเสียหาย

แก้ไขชื่อหนังสือ

o ถ้า new_name ไม่ว่าง $\longrightarrow$ อัปเดตชื่อใหม่ใน data["books"][old_id]["name"]

6. บันทึกข้อมูลใหม่ลงไฟล์

- o เรียก save_data(data) เพื่ออัปเดตไฟล์ JSON
- o แสดงข้อความว่า "แก้ไขหนังสือสำเร็จ!"

รูปภาพที่ 4-6

4.7 ฟังก์ชันย่อยของโปรแกรมยืม - คืนหนังสือ

คืออะไร

- เป็น ฟังก์ชันย่อย ของโปรแกรมระบบยืม–คืนหนังสือ
- ใช้สำหรับ แสดงรายชื่อหนังสือ และ เพิ่มสมาชิกใหม่ เข้าสู่ระบบ

ทำหน้าที่อะไร

1. view books(data)

- แสดงหัวข้อ "รายชื่อหนังสือทั้งหมด"
- ตรวจสอบว่าใน data["books"] มีข้อมูลหรือไม่
  - $\circ$ ถ้าไม่มี $\rightarrow$ แสดงข้อความ "ไม่มีหนังสือในระบบ"
  - $_{\circ}$ ถ้ามี ightarrow แสดงตารางที่มีคอลัมน์ รหัสหนังสือ, ชื่อหนังสือ, สถานะ
- วนลูปแสดงหนังสือทุกเล่ม พร้อมสถานะว่า
  - o "พร้อมให้ยืม" ถ้า available = True

o "ถูกยืมแล้ว" ถ้า available = False

สรุป: ใช้สำหรับดูรายการหนังสือทั้งหมดในระบบ พร้อมสถานะปัจจุบัน

2. add_member(data)

- แสดงหัวข้อ "เพิ่มสมาชิก"
- รับข้อมูลจากผู้ใช้:
  - o member_id (รหัสนักศึกษา)
  - o name (ชื่อ)
  - o phone (เบอร์โทร)
- ตรวจสอบว่า member_id ซ้ำหรือไม่
  - o ถ้าซ้ำ -> แจ้งเตือนและหยุดทำงาน
  - o ถ้าไม่ซ้ำ $\longrightarrow$ เพิ่มข้อมูลสมาชิกใหม่เข้าไปใน data["members"]
- เรียก save_data(data) เพื่อบันทึกข้อมูลลงไฟล์ JSON
- แสดงข้อความ "เพิ่มสมาชิกสำเร็จ!"

สรุป: ใช้สำหรับเพิ่มสมาชิกใหม่เข้าสู่ระบบห้องสมุด

```
def view_books(data):

"""arudmudsia""

print("\mes "rudmudsia")

print("\mes "rudmudsia\sum ==")

if not data["books"]:

print("blindafalussuu")

print("'" 's'mudsiala':(15) ('fandafa':(48) ('annue':(18)")

print("'" 'a '78)

for book_id, book_info in data["books"].items():

status "rafamidim' if book_info["available"] else "qn@uush"

print(f"(book_id:(15) (book_info["available"] else "qn@uush"

print(f"(book_id:(15) (book_info["available"] else "qn@uush"

print(f"(book_id:(15) (book_info["ame"]:(48) (status:(18)")

def add_member(data):

"""winnumbu"

print("vinamidmanumin==")

member_ids : aiput("vinamidmanu").strip()

if member_ids : afte ["member"]:

print("vinamidmanumingunis!")

resumment | print("vinamidmanumingunis!")

print("vinamidmanumingunis!")

data["member_ids] = ("nime": name, "phone": phone)

save_data(data)

print("vinamidmanumingunis!")

print("vinamidmanumingunis!")
```

รูปภาพที่ 4-7

4.8 ฟังก์ชันสำหรัลการจัดการข้อมูลสนมาชิกของห้องสมุด

คืออะไร

- เป็น ฟังก์ชันสำหรับจัดการข้อมูลสมาชิก ของห้องสมุด
- รองรับทั้ง การแก้ไขข้อมูลสมาชิก (ชื่อ, เบอร์โทร) และ การลบสมาชิกออกจากระบบ
- มีการตรวจสอบเงื่อนไขเพื่อรักษาความถูกต้องของข้อมูล เช่น ไม่ให้ลบสมาชิกที่ยังมีหนังสือค้างยืมอยู่

ทำหน้าที่อะไร

1. การแก้ไขสมาชิก (choice == "1")

- ผู้ใช้กรอกรหัสนักศึกษา (member_id)
- ถ้าไม่พบ → แจ้งว่าไม่มีสมาชิกนี้
- ถ้าพบ → แสดงข้อมูลปัจจุบัน (ชื่อ, เบอร์โทร)
- ให้เลือกว่าจะ แก้ไข หรือ ลบ
- ถ้าเลือกแก้ไข → กรอกชื่อใหม่หรือเบอร์ใหม่ (ถ้าไม่กรอกจะคงค่าเดิม)
- อัปเดตข้อมูลใน data["members"] แล้วเรียก save_data(data) เพื่อบันทึก

สรุป: ใช้สำหรับอัปเดตข้อมูลสมาชิกที่มีอยู่แล้ว

2. การลบสมาชิก (choice == "2")

- ก่อนลบ จะตรวจสอบใน data["borrows"] ว่าสมาชิกนี้มีหนังสือที่ยังอยู่ในสถานะ "ยืมอยู่" หรือไม่
- ถ้ามี o ไม่อนุญาตให้ลบ และแจ้งเตือนว่า "ไม่สามารถลบได้ เนื่องจากสมาชิกมีหนังสือยืมค้างอยู่!"
- ถ้าไม่มี $\longrightarrow$ ลบข้อมูลสมาชิกออกจาก data["members"]
- เรียก save_data(data) เพื่อบันทึกการเปลี่ยนแปลง
- สรุป: ใช้สำหรับลบสมาชิกออกจากระบบ แต่จะป้องกันไม่ให้ลบถ้ายังมีหนังสือค้างยืม

รูปภาพที่ 4-8

รูปภาพที่ 4-8-1

4.9 ฟังก์ชันสำหรับแสดงรายชื่อสมชิกทั้งหมด

คืออะไร

- เป็น ฟังก์ชันสำหรับแสดงรายชื่อสมาชิกทั้งหมด ที่บันทึกไว้ในระบบห้องสมุด
- ใช้ข้อมูลจาก data["members"] ซึ่งเก็บสมาชิกในรูปแบบ dictionary โดยมี member_id เป็น key และรายละเอียด (ชื่อ, เบอร์โทร) เป็น value

ทำหน้าที่อะไร

- แสดงหัวข้อ → พิมพ์ข้อความ "=== รายชื่อสมาชิกทั้งหมด ==="
- 2. ตรวจสอบว่ามีสมาชิกหรือไม่
  - o ถ้า data["members"] ว่าง $\longrightarrow$ แสดงข้อความ "ไม่มีสมาชิกในระบบ" แล้วจบการทำงาน
- 3. แสดงหัวตาราง $\longrightarrow$ มีคอลัมน์
  - รหัสนักศึกษา
  - o ชื่อ
  - เบอร์โทร

4. วนลูปแสดงข้อมูลสมาชิกทีละคน

- o ใช้ for member_id, member_info in data["members"].items():
- แสดงผลในรูปแบบตาราง โดยจัดตำแหน่งให้สวยงาม (:<15, :<30)

รูปภาพที่ 4-9

4.10 ขั้นตอนสุดท้ายของการยืม

คืออะไร

- เป็น ขั้นตอนสุดท้ายของการยืมหนังสือ
- ทำหน้าที่บันทึกธุรกรรมการยืมลงในระบบ และอัปเดตสถานะหนังสือที่ถูกยืม

ทำหน้าที่อะไร

1.บันทึกธุรกรรมการยืม

เพิ่มข้อมูลการยืม (borrow_record) เข้าไปใน data["borrows"]
Borrow_recode เก็บรายละเอียด เซาน member_id , book_ids ,
Borrow_date, due_data, status

2.อัปเดตสถานะหนังสอ

วนลูปทุกเล่มที่ถูกยืม

เปลี่ยนค่า available ของหนังสือจาก True ightarrow False

หมายความว่าเล่มนั้นถูกยืมออกไปแล้ว ไม่สามารถให้คนอื่นยืมซ้ำได้

3. บันทึกข้อมูลลงไฟล์

เรียกฟังก์ชัน save_data() เพื่อเขียนข้อมูลใหม่ทั้งหมดกลับไปที่ไฟล์ library_data.json ทำให้ข้อมูลการถูกยืมถูกเก็บถาวร ไม่หายไปเมื่อเปิดโปรแกรม

4. แจ้งผลลัพธ์

แสดงข้อความยืนยันให้ผู้ใช้ทราบว่าการยืมเสร็จสมบูรณ์

รูปภาพที่ 4-10

รูปภาพที่ 4-10-1

รูปภาพที่ 4-10-2

4-11 ฟังก์ชันสำหรับตรวจสอบสถานะการยืม - คืนทั้งหมด คืออะไร

• ฟังก์ชันสำหรับ ตรวจสอบสถานะการยืม–คืนทั้งหมด ของระบบ

หน้าที่

- 1. แสดงหัวข้อ "สถานะการยืมหนังสือ"
- 2. ถ้าไม่มีข้อมูลการยืม (data["borrows"] ว่าง) $\longrightarrow$ แจ้งว่าไม่มีข้อมูล
- 3. ถ้ามีข้อมูล $\longrightarrow$ แสดงตารางที่มีคอลัมน์:
  - o MemberID (รหัสสมาชิก)
  - o Membername (ชื่อสมาชิก)
  - o Phone Number (เบอร์โทร)
  - o Bookname (ชื่อหนังสือที่ยืม)

- o Borrow Date (วันที่ยืม)
- o Due Date (วันครบกำหนดคืน)
- o Return Date (วันที่คืนจริง ถ้ายังไม่คืนจะแสดง "-")
- o Status (สถานะ: "ยืมอยู่" หรือ "คืนแล้ว")
- 4. วนลูปแสดงข้อมูลธุรกรรมการยืมแต่ละรายการ โดยดึงชื่อสมาชิก เบอร์โทร และชื่อหนังสือจาก data["members"] และ data["books"]

สรุป: ฟังก์ชันนี้คือ รายงานสถานะการยืม–คืน ที่ช่วยให้ผู้ดูแลหรือผู้ใช้เห็นภาพรวมว่าใครยืมอะไรไป เมื่อไหร่

และคืนหรือยัง

รูปภาพที่ 4-11

รูปภาพที่ 4-11-1

รูปภาพที่ 4-11-2

4.12 ฟังก์ชันที่ใช้สำหรับสร้างรายงานสรุป

คืออะไร

- เป็นฟังก์ชันที่ใช้สำหรับ สร้างรายงานสรุป (Summary Report) ของระบบยืม–คืนหนังสือ
- รายงานนี้จะถูกเขียนออกมาเป็นข้อความ (string) ที่จัดรูปแบบสวยงามเป็นตารางและสรุปผล
- ใช้ข้อมูลจาก data ซึ่งเก็บ books, members, และ borrows

ทำหน้าที่อะไร

1. สร้างส่วนหัวรายงาน

- o แสดงชื่อรายงาน: "Library Borrow System Summary Report"
- o แสดงเวลาที่สร้างรายงาน (Generated At)
- o แสดงเวอร์ชันแอป (App Version 2.0)
- o แสดง Encoding

2. สร้างตารางข้อมูลการยืม

- o หัวตาราง: MemberID, Membername, Phone Number, Bookname, Borrow Date, Due Date, Return Date, Status
- o วนลูปข้อมูลใน data["borrows"]
  - ดึงข้อมูลสมาชิก (ชื่อ, เบอร์โทร) จาก data["members"]
  - ดึงชื่อหนังสือจาก data["books"]
  - แสดงรายละเอียดการยืม เช่น วันที่ยืม, วันครบกำหนด, วันที่คืน, สถานะ
- o ถ้าไม่มีข้อมูลการยืม ightarrow แสดง "No borrow records"

3. สรุปข้อมูลหนังสือ

- o นับจำนวนหนังสือทั้งหมด (total books)
- o นับจำนวนที่ยัง active, ที่ถูกยืมอยู่ (borrowed_now), และที่ยังว่าง (available_now)
- o แสดงผลในส่วน Summary

4. สถิติการยืม

- o คำนวณว่าหนังสือเล่มใดถูกยืมบ่อยที่สุด (Most Borrowed Book)
- o นับจำนวนธุรกรรมที่ยังอยู่ในสถานะ "ฮืมอยู่" (Currently Borrowed)
- o นับจำนวนสมาชิกที่กำลังยืมหนังสืออยู่ (Active Members)

5. คืนค่าเป็นข้อความ

- o รวมทุกบรรทัด (lines) ด้วย "\n".join(lines)
- o ส่งกลับเป็น string ที่พร้อมจะเขียนลงไฟล์รายงาน (report.txt)

```
| The Continues of the
```

รูปภาพที่ 4-12

รูปภาพที่ 4-12-1

รูปภาพที่ 4-12-2

รูปภาพที่ 4-12-3

รูปภาพที่ 4-12-4

4.13 ฟังก์ชันสำหรับบันทึกประวัติการทำงานของระบบ

1. ฟังก์ชัน

คืออะไร

• เป็นฟังก์ชันสำหรับ บันทึกประวัติการทำงาน (log) ของระบบ

หน้าที่

- ทุกครั้งที่มีการกระทำสำคัญ เช่น การสร้างรายงาน ระบบจะเรียก log_action()
- ฟังก์ชันนี้จะเปิดไฟล์ actions.log แล้วเขียนข้อความ (msg) ลงไป พร้อม timestamp (datetime.now().isoformat())
- ใช้โหมด append ('a') $\longrightarrow$ ข้อมูลใหม่จะถูกเพิ่มต่อท้าย ไม่ทับของเก่า
- ถ้ามี error เกิดขึ้น จะถูก except ไว้และไม่ทำให้โปรแกรมล่ม

สรุป: เป็นตัวเก็บ "บันทึกเหตุการณ์" ของระบบ เช่น "Report written: report.txt

2. ฟังก์ชันและเมนูหลัก

คืออะไร

- เป็น ฟังก์ชันหลัก (entry point) ของโปรแกรม
- แสดงเมนูให้ผู้ใช้เลือกว่าจะทำอะไร เช่น เพิ่มหนังสือ, ยืม, คืน, สร้างรายงาน, ออกจากระบบ

หน้าที่

- โหลดข้อมูลจากไฟล์ (load_data())
- แสดงเมนูวนลูป (while True)
- รับค่าที่ผู้ใช้เลือก (choice)
- เรียกฟังก์ชันที่เกี่ยวข้องตามเมนู เช่น
  - o add_book() → เพิ่มหนังสือ
  - o borrow_books() ightarrow ยืมหนังสือ
  - o return_books() ightarrow คืนหนังสือ
  - o build_report_text() $\longrightarrow$ สร้างรายงานแล้วบันทึกลงไฟล์ report.txt
- ถ้าเลือกเมนู 12 → ออกจากระบบ (break)

สรุป: เป็น ศูนย์ควบคุมการทำงาน ของระบบห้องสมุด ให้ผู้ใช้โต้ตอบผ่านเมนู

รูปภาพที่ 4-12.1

```
111 if choice == "1";

122 add book(data)

133 ellif choice == "2";

144 delate_book(data)

155 ellif choice == "3";

166 ellif_choice == "3";

177 ellif choice == "4";

188 view_book(data)

199 ellif choice == "4";

100 ellif choice == "5";

201 ellif choice == "5";

202 ellif choice == "5";

203 ellif choice == "6";

204 view_meener(data)

205 ellif choice == "8";

206 ellif choice == "8";

207 ellif choice == "8";

208 ellif choice == "8";

209 ellif choice == "9";

210 ellif choice == "9";

220 ellif choice == "9";

231 ellif choice == "9";

232 ellif choice == "10";

233 ellif choice == "10";

234 ellif choice == "10";

235 ellif choice == "10";

246 ellif choice == "10";

257 ellif choice == "10";

258 ellif choice == "10";

259 ellif choice == "10";

250 choice == "10";

250 choice == "10";

251 choice == "10";

252 choice == "10";

253 choice == "10";

254 choice == "10";

255 choice == "10";

256 choice == "10";

257 choice == "10";

258 choice == "10";

259 choice == "10";

250 choice == "10";

250 choice == "10";

250 choice == "10";

251 choice == "10";

252 choice == "10";

253 choice == "10";

254 choice == "10";

255 choice == "10";

256 choice == "10";

257 choice == "10";

258 choice == "10";

259 choice == "10";

250 choice == "10";

250 choice == "10";

250 choice == "10";

251 choice == "10";

252 choice == "10";

253 choice == "10";

254 choice == "10";

255 choice == "10";

257 choice == "10";

258 choice == "10";

258 choice == "10";

259 choice == "10";

250 choice == "10";

250 choice == "10";

251 choice == "10";

252 choice == "10";

253 choice == "10";

254 choice == "10";

255 choice == "10";

257 choice == "10";

258 choice == "10";

258 choice == "10";

259 choice == "10";

250 choice == "10";

250 choice == "10";

250 choice == "10";

251 choice == "10";

251 choice == "10";

252 choice == "10";

253 choice == "10";

254 choice == "10";

255 choice == "10";

256 choice == "10";

257 choice == "10"
```

รูปภาพที่ 4-12.2

รูปภาพที่ 4-12.3

บทที่ 5

สรุปผลการดำเนินงานและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการดำเนินงาน

ระบบยืม – คืนหนังสือห้องสมุด ที่พัฒนาขึ้นสามารถช่วยจัดการข้อมูลหนังสือ ข้อมูลสมาชิก และข้อมูล การยืม – คืนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้การจัดเก็บข้อมูลแบบไฟล์ใบนารี่ พร้อมเมนูสำหรับเพิ่ม แก้ไข ลบ และแสดงข้อมูล ระบบยังรองรับการตรวจสอบสถานะหนังสือที่ถูกยืมหรือยังว่างอยู่ การควบคุมจำนวนเล่มที่ ถูกยืม ตลอดจนการสร้างรายงานสรุปผลการดำเนินงาน เช่น จำนวนหนังสือที่ถูกยืมมากที่สุด รายชท่อผียืม ปัจจุบัน และสถิติการใช้งานโดยรวม ซึ่งช่วยให้การบริหารจัดการห้องสมุดสะดวก รวดเร็ว และลดความ ผิดพลาดจากการบันทึกแบบเดิมที่ใช้เอกสารกระดาษ

5.2 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน

ในการพัฒนาระบบยืม – คืนหนังสือห้องสมุด พบปัญหาหลักคือ ความซับซ้อนของการจัดการไฟล์ใบ นารี่ที่ต้องใช้โครงสร้างข้อมูลคงที่ (stuct) ซึ่งอาจเกิดข้อผิดพลาดหากการเข้ารหัสหรือถอดรหัสไม่ถูกต้อง นอกจากนี้ยังพบข้อจำกัดด้านการแสดงผลข้อมูล เช่น ความยาวของชื่อหนังสือที่ต้องถูกจำกัดตามขนาดที่ กำหนดไว้ อีกทั้งระบบยังไม่มีการเชื่อมต่อฐานข้อมูลจริง ทำให้การจัดการข้อมูลจำนวนมากหรือการเข้าถึง พร้อมกันจากหลายผู้ใช้งานยังไม่สามารถทำได้เต็มที่

5.3 ข้อเสนอแนะ

เพื่อให้ระบบสมบูรณ์และพร้อมใช้งานจริงในอนาคต ควรปรับปรุงดังนี้

- 5.3.1 พัฒนาให้รองรับฐานข้อมูลเชิงสัมพันธ์ (Relational Database) เช่น MySQL หรือ SQLite เพื่อ รองรับฐานข้อมูลจำนวนมากและการเข้าถึงหลายฝีใช้งาน
  - 5.3.2 เพิ่มฟังก์ชันค้นหาและการกรองข้อมูล เช่น ค้นหาหนังสือตามชื่อ ผู้แต่ง หรือปีที่พิมพ์
  - 5.3.3 ปรับปรุงระบบยืนยันตัวตนสมาชิก และจำกัดสิทธิ์การเข้าถึงของผู้ใช้ในแต่ละกลุ่ม
- 5.3.4 พัฒนาเป็นโปรแกรมที่มีส่วนติดต่อผู้ใช้แบบกราฟิก (GUI) หรือเว็บแอปพลิเคชั่น เพื่อความ สะดวกในการใช้งานจริง

5.4 สิ่งที่ผู้จัดทำได้รับในการพัฒนาโครงงาน

จากการพัฒนาโครงงานครั้งนี้ ผู้จัดทำได้รับความรู้และประสบการณ์ด้านการออกแบบระบบการเขียน โปรแกรมด้วยภาษา Python การใช้โครงสร้างข้อมูลแบบไบนารี รวมถึงการคิดวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาเชิง ตรรกะ นอกจากนี้ยังได้ฝึกทักษะการทำงานเป็นทีม การแบ่งหน้าที่รับผิดชอบ และการจัดการเวลาให้สอดคล้อง กับแผนงาน ทำให้ผู้จัดทำเข้าใจกระบวนการพัฒนาระบบซอฟต์แวร์มากยิ่งขึ้น และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ใน โครงการหรืองานจริงในอนาคตได้